

De eenvoudige waarheid

Wie zijn die promoverende geesteswetenschappers eigenlijk? Waar gaat hun proefschrift over, en waarom dáárover? Iedere maand stelt een promovendus zich voor. Deze keer: **Tom Sterkenburg**, promovendus aan het Centrum Wiskunde & Informatica en Wijsbegeerte. Tekst /// Noor Kuijpers Beeld /// Daniel Webb

Iedereen aan wie ik vertel dat ik filosofie gestudeerd heb, vraagt me immer weer wat ik denk daarmee te kunnen gaan doen, niet zelden vergezeld van de uitroep 'in hemelsnaam!' Voor Tom Sterkenburg, promovendus in Amsterdam, geldt een beetje hetzelfde. Als hem op feestjes gevraagd wordt naar wat hij precies doet, zou hij het liefst antwoorden dat hij levens redt. Maar dat doet hij nooit omdat het causale verband tussen zijn onderzoek en het voortbestaan van de soort (nog) niet vastgesteld is.

De Waarheid

Het is maandagavond, we zitten op het dek van zijn boot – 'een goeie plek om na te denken' – op de Amstel. Net nog, voordat ik er was, dacht hij na over wat hij zou vertellen. Maar wie hij is? Dat vindt hij moeilijk te beantwoorden. Sterkenburg praat liever over zijn master Logica aan de UvA. Na zijn bachelor Kunstmatige Intelligentie aan de Vrije Universiteit – waar het curriculum weinig verheffend was – kwam hij tijdens zijn master aan de UvA in een warm bad terecht. Hij ontmoette studenten die overnachtten in de faculteit, om maar zo veel mogelijk uren in de logica te stoppen. 'Dat motiveert enorm, het gevoel dat het onderwerp zélf belangrijk is.'

Zijn scriptie – de opmaat naar zijn promotie – schreef Sterkenburg over de grondslagen van de informatietheoretische statistiek, aan de hand van het meer specifieke *minimum description length principle* (MDL) – dat leren door datacompressie inhoudt. 'We hebben een berg data, laten we zeggen een rijtje met nullen en enen. Daar moet haast wel een soort van patroon in zitten. En zodra die wetmatigheid ontdekt wordt in zo'n rijtje kan er iets over de data gezegd worden wat diepgravender is dan het feit dat het een verzameling nullen en enen is. Bovendien moet zo'n rij dan

vereenvoudigd en berekend kunnen worden. Dus 1010101010 wordt 10 tot de macht x.'

Sterkenburg is eigenlijk veel te nieuwsgierig om geïnterviewd te worden. De stiltes die vallen grijpt hij zonder uitzondering aan om mij vragen te stel-

deling: ik stel vanavond de vragen. De belangrijkste is: wat is de relevantie van zijn promotieonderzoek? Het benaderen van De Waarheid – voor de filosoof een halszaak. Sterkenburg: 'In principe bestaan er oneindig veel manieren om informatie te

verwerken, en zou je dus oneindig door kunnen gaan met het analyseren daarvan. Maar uiteindelijk gaat het om de vereenvoudiging die de kortst mogelijke bewijsbare beschrijving van de informatie oplevert, want dat is in dit geval de meest bruikbare. En dan komt de waarheid binnen handbereik.'

Sensationele eenvoud

Binnen de wetenschapsfilosofie bestaat er een aloude debat tussen het realisme en het antirealisme. De realisten geloven dat er een objectieve van ons onafhankelijke wereld bestaat, die door de wetenschap benaderd wordt. De antirealistena menen dat een dergelijke objectieve werkelijkheid niet bestaat, omdat de werkelijkheid is wat wij ervan maken. Beide posities zijn te verbinden aan een aanname van berekenbaarheid van de waarheid, en daarmee vormt die berekenbaarheid de brug tussen de waarheid en je eigen kennis. En dat is waar Sterkenburgs onderzoek op aansluit. 'Mits bere-

kenbaarheid wordt aangenomen, kun je bewijzen de waarheid te kunnen benaderen. En binnen deze benaderingsmethode wordt gebruik gemaakt van datacompressie, simpelweg om gegevens te ordenen. Maar zo ver ben ik nog niet hoor,' haast hij zich te zeggen, 'ik ben pas een half jaar bezig.' De conclusie die hieruit getrokken zou kunnen worden – en die hij hoopt te kunnen onderbouwen – is: de eenvoudigste theorie is een richtingaanwijzer naar de waarheid. En wat zou er sensationeler kunnen zijn voor de wetenschapsfilosofie dan het vinden van een onderbouwing voor de verbinding van eenvoud aan waarheid? Het redden van levens valt erbij in het niet. ▲



‘HET GEVOEL DAT
HET ONDERWERP ZÉLF
BELANGRIJK IS,
MOTIVEERT ENORM’

len over mijn filosofiescriptie. Wat kan ik hem aanraden te lezen over Kierkegaard? Nooit stopt Sterkenburg met denken, en overal ligt informatie voor het oprapen. Helaas, ik wijs hem op de rolver-